הגיליון מוקדש
לעילוי-נשמתו של מורי-
חמי, אשר אהב את התורה
בכל ליבו, נפשו ומאודו,
הרב יוסף ב"ר אברהם ז"ל.
ת. נ. צ. ב. ה.

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

פרשת
חיי-שרה

תשפ"ז

גיליון מס'
810

על השולחן
הרב אברהם ישראל פרידמן

שידוך מחותנים

נקודה חשובה רגע לפני הכרעה גורלית בשידוך הבן או הבת

כִּי אֶל אַרְצִי וְאֶל מוֹלַדְתִּי תֵּלֵךְ, וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי לְיִצְחָק (בראשית כד, ד)

בדרך דיוק ודקדוק הכתובים של אאמו"ר שליט"א תוהה הייתי: דגש זה של אברהם אבינו ע"ה - "ולקחת אשה לבני ליצחק" - למה הוא בא? מדוע לא היה די להורות לו בפשטות: "ולקחת אשה לבני יצחק"!

בדרך הלצה (ואין הלצה שאין בה גרעין של אמת - גמרא כתובות סא, ב; כשם ש'אין עשן בלא אש') אפשר להצביע: הפרדה זו לא צוינה בכדי, כי אליעזר העבד מצטווה למצוא אשה לא רק ל"בן", אלא גם ל"יצחק".

מאי-משמע?

□□□

בדרכו של עולם, האדם תר אחרי שידוך לבנו או לבתו, אך חושב (אולי בהיחבא) גם על ההתאמה שלו למוצע/מוצעת. הרי החתן/הכלה עשויים להיות חלק מהנוף המשפחתי החדש, וצריך שיהלום גם אותו. אין ספק, מעתה, שעלולים לצוץ 'נגיעות' בבחירה של הבן או הבת (כמובן שההורים יכולים לסייע, אבל במינון הנכון), עד כדי חשש כי ההתערבות לא בהכרח 'אובייקטיבית'.

ייתכן אפילו - וכבר היו דברים מעולם - כי ההורים הציגו טענות כאלו ואחרות בשל סגנון משפחתי של הצד של 'המחותנים' הפוטנציאליים שלא הולם את משפחתם, גם אם יש התאמה בין הבן והבת.

והרי על כגון זה נאמר: "על כן יעזוב איש את אביו ואמו - ודבק באשתו".

הדגש שמבקש אברהם אבינו ע"ה מעבדו הוא לדאוג ל'שידוך' הולם לא רק

השידוך של הבת או הבת דריך שיהלום אותם. לא אותנו.

ליצחק כ"בני" אלא "ליצחק" - שידוך ההולם אותו, את יצחק.

גם בעניין זה, כמו בניסיונות שהתנסה, אברהם מבטל עצמו ביטול מוחלט, בבחינת "ואנוכי עפר ואפר".

והן בידוע הוא כי אברהם ויצחק מבטאים שני דגשים שונים בעבודת ה': אברהם נותן דגש על מידת 'אהבת ה' ("אברהם אוהבי") בעוד יצחק נותן דגש על מידת היראה ("פחד יצחק").

□□□

אנחנו מתקרבים בצעדי-ענק לחנוכה.

אחד המסרים הבולטים העולים מאור הנרות הוא: "הנרות הללו" - הלא הם ילדינו הקדושים (ראה גמרא שבת כג, ב) - "קודש הם. ואין לנו רשות 'להשתמש' בהם אלא לראותם בלבד".

ילדינו, מתאים לנו או פחות, אינם אובייקט בחלון-הראווה המשפחתי או השכונתי.

בינו נא זאת.

מפנקסו של מחנך

דילמות חינוכיות אקטואליות

סודו של התרנגול

מבט פנימי על בן-המלך שנפל לשיגעון וירד מתחת לשולחן כתרנגול >> ידיעה נוספת

רבי אברהם יהושע גרינבאום זצ"ל

ספר 'מתחת לשולחן'

אותו "חכם אחד" שמצליח לרפא את בן-ה'נסיך' שהפך ל"תרנגול" בכך שהוא יורד אליו מתחת לשולחן ואוכל איתו פירורים תוך שהוא אט-אט מסביר לו כי אפשר להיות גם 'תרנגול' וגם 'נסיך' - מלמד אותנו תובנה מדהימה:

כמה רופאים ופסיכיאטרים מביטים בלקוחותיהם מפסגת האולימפוס שלהם ומציעים להם "לספר לי על אודות בעיותיך". לא כך החכם. בענוותנותו, הוא מוריד את עצמו הישר אל מקומו של בן-המלך, שם תחת השולחן. החכם יוכל לרפא את הנסיך רק כאשר יוכל להביא לתגובה מפנימיותו הקבורה. לעשות זאת, צריך החכם קודם לחדור לאמת בכל הנוגע למצבו של בן-המלך. אין החכם מנסח תיאוריות נשגבות על מצב זה. **הוא מחדיר את עצמו הישר אל תוכו, כשהוא מזדהה עם הנסיך בכל דרך שרק יכול. החכם מסיר את "בגדיו" שלו - תפיסותיו ועמדותיו המוקדמות - מתיישב ליד הנסיך, ומתחיל להכיר אותו.**

החיפוש האמיתי אחר האמת הוא המפתח לגאולה. אין טעם לחיות עם אשליות, כדי להשיג הישג כלשהו בחיים, צריך להיות מציאותי. אחד הדברים החשובים ביותר שנוכל ללמוד מהחכם הוא איך להיות כן. אילו הביט החכם רק על הופעתו החיצונית מעוררת-הרחמים של הנסיך הערום,

החכם יודע, שתחת חיצוניות תרנגול-ההודו שלו, לא השתנתה מהותו המלכותית של הנסיך, אם כי התחבאה..

הצורח כמו תרנגול-הודו והמחטט סביבו בעפר, הוא עלול היה להרים גם את ידיו שלו בייאוש, בדיוק כמו שאר הרופאים. אולם, בזכות אמונתו בטובו של הקב"ה, הנמצא בכל מקום, הוא מסרב להתייאש בשל המראה השטחי של המצב, ומחפש בכוונה תחילה אחר הטוב שבנסיך. **החכם יודע, שתחת חיצוניות תרנגול-ההודו שלו, לא השתנתה מהותו המלכותית של הנסיך, אם כי התחבאה.** כל הדרוש הוא לעורר אותה, בעדינות אך בבטחה.

אנו זקוקים לאותה אמונה בהביטנו בעצמנו. אנו עשויים להבחין בדברים רבים שאינם לרוחנו, אך עלינו לחפש גם את שכבת-הטוב המונחת בתוכנו, תחת הכל. הרי הקב"ה ברא את הכל, והקב"ה טוב הוא. לכן אפשר למצוא את הטוב בכל מקום ובכל אדם. איש אינו מידרדר עד כדי כך שאינו ראוי עוד לגאולה.

בדומה לכך, כאשר אתה חושב על הבעיות השונות שעליך להתמודד עמן, זכור כי יש להן בהכרח צד טוב כלשהו. לה' הכוח להפוך את הכל לטובתך. בעוד שטפשי למזער קשיים אמיתיים, יש לחפש גם את הצדדים החיוביים.

■■■

אמונתו של החכם בה' מעניקה לו את אחת התכונות החשובות ביותר הדרושות לו לרפא את בן-המלך: סבלנות. כיון שהוא בטוח, שה' טוב הוא ושהוא תמיד מסייע, אין החכם עומד על כך שהכל יהיה בדיוק כפי שהיה רוצה שיהיו. **הוא מוכן לקבל את העניינים כמו שה' רוצה שיהיו.**

ברגע זה חושב הנסיך ופועל כתרנגול-הודו. טוב. כך זה. אין טעם בהשמעת גניחות או בניסוח משאלות שהדברים יהיו שונים. השאלה היא: מה הצעדים המעשיים שיש לנקוט כדי לקרב את המצב למה שהיינו רוצים שיהיה. מה שאתה מסוגל לשנות - שנה, ומה שלו חיה עימו בצורה הטובה ביותר, עד שתוכל להשפיע עליו ולשנותו. יש המרגישים שאם אי-אפשר להשיג כל מה שהם רוצים, אזי אין טעם במאמץ להשיג כלשהו. טעות בידם: אין הכרח שיהיה המצב "הכל - או כלום". החכם מוכן לחיות במחיצה אחת עם חוסר-שלמות בעודנו שואף להתקדם. המצב יכול להיות "גם... וגם...": "תוכל ללבוש חולצה וכן להיות תרנגול-הודו". "תוכל ללבוש מכנסיים...".

תלמודא

מושג תלמודי אחד

א. י. פ.

בגדר 'לא תשחט על חמץ'

בגמרא במסכת מנחות (עח, ב) למדנו: השוחט את הפסח על החמץ [כשיש חמץ לשוחט או לאחד מבני חבורת אותו הפסח, הרי השוחט עובר בלא תעשה, שנאמר "לא תשחט על חמץ דם זבחי". רבי יהודה אומר: אף התמיד של בין הערבים שנשחט בערב הפסח על ידי מי שהיה לו חמץ, הרי השוחט עובר בלא תעשה, כי אמרה תורה "דם זבחי", ומשמע גם: זבחי המיוחד לי, והיינו תמיד. ואמר על כך ריש לקיש: לעולם אין הם לוקים עד שיהא החמץ עמו - עם השוחט או הזורק - בעזרה, ומשום שנאמר "על חמץ", ו"על" משמע בסמוך.

ובידוע הוא, שחקרו האחרונים (ראיתי מביאים בעניין זה בשם ה'שפת אמת') האם איסור 'לא תשחט על חמץ' הינו איסור **מאיסורי הפסח** או **מאיסורי החמץ**. ההבדלים יהיו במקרים שבהם אין איסור חמץ בכך (כגון פחות מכזית) או שהזבח לא כשר. ולפום הפשטות בוודאי שהאיסור הוא איסור בהלכות הפסח.

ובגמרא לקמן מביאה שרבי יוחנן וריש לקיש נחלקו האם משמעות 'על' הוא בסמוך גם לגבי שוחט תודה בפנים ולחמה מחוץ (שנחלקו האם לא קידש הלחם רק כאשר הלחם מחוץ לירושלים או אפילו מחוץ לעזרה) גם לגבי פסח וגם לגבי תודה, משום שלגבי פסח הייתי סבור כי אין נפקא-מינה היכן נמצא הוא החמץ, ולכן גם מחוץ לירושלים עובר על איסור 'לא תשחט על חמץ', שהרי בכל מקום שהחמץ נמצא בעליו עובר באיסור השבתת חמץ, שכן הגיע זמן איסורו. ומשמע שאיסור 'לא תשחט על חמץ' שייך ומקושר הוא לאיסור השהיית החמץ ברשותו, ומהלכות החמץ בעיקר הוא, ובהיות וכך אין עניין שהוא יהיה בסמוך לפסח כדי לעבור על 'על חמץ'. ובשבוע הבא אי"ה נרחיב בזה לאור דעת הרמב"ם באורח מופלא.

ובעצם סוגיית 'על בסמוך' חשבתי לקשר זאת עם דברי הגמרא בפסחים (קטו, א) שם נאמר על הלל שהיה כורך מצה ומרור יחדיו לקיים הכתוב 'על מצות ומרורים יאכלוהו', ומשמע ש'על' משמע כריכה יחד, אף יותר מ'בסמוך'. ובגמרא שם נאמר שנחלקו עליו ונקטו כי אפשר שזה יהיה בפני עצמו וזה בפני עצמו (ושוב ראיתי בחידושי מהרי"ץ דושינסקי זיע"א על אתר שעמד בזה).

ומה מעניין כי רבי יוחנן הוא שאמר שם בגמרא במסכת פסחים כי די לאכול כל אחד בפני-עצמו והוא גם זה שנוקט כאן כי אף שאין החמץ עימו בעזרה עובר ב'לא תשחט על חמץ'.

קול רעש גדול

לפתע נשמע קול אדיר של נפץ. המתפללים פנו כה וכה לראות האם מדובר באירוע ביטחוני

קול נפץ עז שנשמע בהיכל בית המדרש הגדול בעיצומה של התפילה - עורר בעתה בקרב המתפללים. הם מיד פנו כה וכה לראות האם מדובר באירוע עם רקע ביטחוני חלילה.

היה זה בבית המדרש הגדול של חסידי ויז'ניץ בבורו פארק שבארצות הברית. בין המתפללים עמד הרה"ח רבי חיים-זעליג קורניצר הי"ו - המשמש בקודש פנימה אצל מרן האדמו"ר מויז'ניץ שליט"א במסעותיו מעבר לים.

ליבו של ר' חיים-זעליג היה נתון כולו לרפואתו השלמה של רבו ומאורו, ועל כן גמלה בליבו החלטה איתנה: לקבל על עצמו קבלה טובה ונשגבת לרפואת האדמו"ר - לנתק את עצמו לגמרי מהבלי העולם במהלך התפילה, שלא להביט בטלפון הנייד, שלא לגעת בו ולא להסיח את הדעת כלל בעת העמידה לפני מלך מלכי המלכים.

לשם כך, עוד בטרם החלה תפילת שחרית שתיקן אברהם אבינו ע"ה, הוציא ר' חיים-זעליג את המכשיר מכיסו, כיוון אותו ל'מצב שקט', והניחו בקצה השולחן הרחק ממנו, כדי שיוכל לכוון בתפילתו ללא כל הפרעה וטרדה וכפי שעורר מרן ה'שולחן ערוך'.

***

והנה, אך החלה התפילה והמתפללים שוקעים בהשתפכות הנפש, והנה קול נפץ עז והרסני הרעיד את חלל בית המדרש. קול הפיצוץ האדיר היה כה פתאומי וחריג, עד כי חרדה נפלה על הנוכחים, וחלקם אף חששו כי מדובר באירוע ביטחוני חלילה.

אך תוך שניות מועטות התבררה התמונה המבעיתה: סוללת מכשיר הטלפון הנייד, שהונח אך דקות ספורות קודם לכן בקצה השולחן, התחממה מסיבה נעלמת, התלקחה והתפוצצה בעוצמה רבה. עשן סמיך החל לעלות מן המכשיר ואף אש קטנה אחזה בו.

המתפללים נעמדו משתוממים למראה העיניים, ורק אז תפס ר' חיים-זעליג את גודל הנס המפעים.

בקול נרגש ובדמעות של הודיה הראה לנוכחים את המכשיר המפויח ואמר: "ראו נא מה גדלו מעשי ה'! אלמלא אותה קבלה טובה שקיבלתי על עצמי - להוציא את המכשיר ולהניחו בצד - הרי שהטלפון היה מונח בכיס בגדי, צמוד לגופי בעת התפילה. פיצוץ אדיר שכזה בסמוך לגוף היה עלול חלילה לגרום לפציעות קשות ולסכנת נפשות ממש!".

את הסיפור המופלא, הפושט כעת כאש בשדה-קוצים בקרב הקהילות בארה"ב וברחבי העולם, שח המשפיע החסידי הנודע הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א בשיעורו השבועי.

המשפיע ביקש להמחיש באמצעותו את כוחה של קבלה טובה אחת ואת ההשגחה הפרטית המלווה את האדם, וחתם באמירה נוקבת ומעוררת מחשבה:

"אלמלא אותה קבלה טובה - ייתכן שהרב קורניצר כבר לא היה היום בין החיים".

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס מצומצמת! ניתן לקבל את הגיליון למייל ללא תמורה בשליחת דוא"ל לכתובת:

abyisrael@gmail.com

"דרכו" - חינוך עם נשמה ובגובה-העיניים. פלא' לרכישה: 0504116867 (אין להשיג בחנויות)

מלווה מלכה
אקטואליה מזווית יהודית

שעת מבחן

פעמים שאנחנו עומדים מול סיטואציה מורכבת כמו זו שעמדה למול הרב מטשעבין ביום הקדוש

את האנקדוטה האבה על מרנא הרב מטשעבין זי"ע לבטח כולכם מכירים:

הגאון רבי אליהו דיסקין שליט"א, ראש ישיבת 'נתיב הדעת', סיפר סיפור נפלא אותו היה נוהג לספר בהתפעלות עמוד ההוראה, מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל (הובא בספר 'אוצרותיהם אמלא'):

כידוע, מרן שר התורה הגאון רבי דוב בעריש ויידנפלד מטשיבין זצ"ל, התגורר בשנותיו האחרונות בשכונת 'שערי חסד' בירושלים. שנה אחת בליל יום כיפור כשחזר מבית מדרשו בדרכו הביתה ברחוב אבן שפרוט, עבר סמוך לבית הכנסת המרכזי 'קהל חסידים' בשכונה. שם ישבו כמה ישישים אומללים פליטי חרב, שוררו מארשים וניגונים ותיקים שהיה נהוג לשיר בעיירות שם גדלו בחוץ לארץ, מתוך ערגה וכיסופים.

הרב מטשיבין, שהיה בעצמו פליט ושריד, ומרבית בני משפחתו ועירו נעקדו בשנות המלחמה על קידוש השם, הבין היטב לליבם, נכנס לבית הכנסת וישב איתם במשך שעה ארוכה. הנעים להם בשהותו בחברתם, סייע להם בשחזור ההיסטוריה והעלאת זכרונות מבית אבותם ומקהילות הקודש שנכחדו.

כעבור זמן מה עבר שם רבי שלמה זלמן אויערבאך, שעמד בקשרי תורה והלכה ענפים עם הגאון מטשיבין, וידע היטב כי הינו בכיר גאוני הזמן, ונרעש מהמראה שנגלה למול עיניו; הגאון מטשיבין, שר התורה, אשר כגובה הארזים גובהו, לא מצא מה לעשות בליל יום הקדוש כי עם לשבת במחיצת יהודים פשוטים ולשורר מארשים?!...

במוצאי יום כיפור כשהגיע מרן הגאון רבי שלמה זלמן כמידי שנה לברך ולהתברך אצל הגאון מטשיבין בברכת השנים, שאלו: "ילמדנו רבינו! מה יש לטשיבינער-רב לחפש בליל יום כיפור בחברת אנשים אלו, והלוא הזמן יקר אצלכם?! ועוד בלילה כה קדוש ומשמעותי?!".

השיבו הגאון מטשיבין תשובה מדהימה:

"אם כבר שאלתם - אענה לכם. אתמול בלילה כשהייתי בדרכי הביתה היתה לי תוכנית מסודרת ללמוד את כל מסכת יומא, תשעים דפי גמרא עד הבוקר. אולם כשעברתי בדרכי סמוך לבית הכנסת שמעתי את קולם של היהודים הללו, ניצולי השואה, שבורי הלב ורצוצי הנפש, כיצד הם מתחממים יחד במארשים וניגונים עתיקים שהיו אצלם בפולין. חשבתי לעצמי; מה יגרום להקדוש ברוך הוא יותר נחת רוח שאסיים את כל מסכת יומא הלילה? או שמא שאשב יחד איתם ואשמח אותם? והסקתי כי ודאי הקדוש ברוך הוא ישמח יותר עם אשב איתם, וזה אכן מה שעשיתי. זה היה 'עבודת-היום' שלי...".

במה דברים אמורים?

*

אנחנו מצויים כעת בשעת מבחן. אולי זה לא נשמע ממש ריאלי, אבל יתכן, אולי במידה קלושה, שהתסריט הזה יהיה ריאלי והציבור התורני יצטרך, בהוראת רבותיו, להצטרף לממשלת השמאל, בתמיכה מבחוץ למשל, כדי להציל את 'יבנה וחכמיה', פכי שאמרו כי ה'גוש' שלנו הוא 'גוש התורה' בלבד.

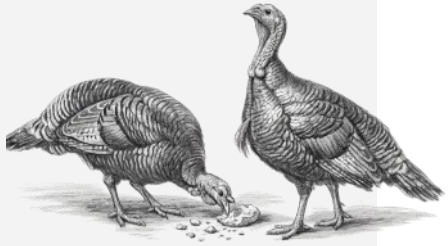
חשבתי: מה יגרום להקב"ה יותר נחת-רוח: שאסיים את כל מסכת יומא הלילה, או שאשב עם ניצולי-השואה?

יהיו בוודאי רבים שיתקשו 'לבלוע' את זה. מובן. זה לא המקום הכי-טבעי שלנו, אבל כאן המבחן האם אנחנו עושים מה שאנחנו רוצים או מה שה' רוצה. זה לא פופולארי, יהיו גם פרשנים מהימין (כן, אלו שהסיתו נגד בני הישיבות ללא הרף, אולי אפילו יותר מהשמאל הקיצוני) שלא יאהבו את זה (אלחש לכם סוד: הם תמיד לא יאהבו אותנו, גם אם נשב איתם בקואליציה) אבל העיקר שהקב"ה יאהב את המהלך.

הינדיק

משפט שבועי לשדרוג התקשורת הבינאישית מתוך הספר החדש "הינדיק"

"נקודה למחשבה: כיצד נגיב כאשר ילדנו שב מהכיתה עם תלונות על דא ועל הא: האם אנחנו נגיב בשפת *האמפתיה* או בשפת *הפתרונות*?"

חדש! "הינדיק" - המדריך המלא לשדרוג התקשורת הבינאישית. פלא' לרכישה: 0504116867 (אין להשיג בחנויות)